

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jiřího Gottwalda a soudců JUDr. Jany Záviské a Mgr. Jarmily Úředníčkové v právní věci žalobce: **Elektrárna Dětmárovice, a.s.**, se sídlem č.p. 1202, Dětmárovice, právně zastoupeného Mgr. Petrou Gerstnerovou, advokátkou se sídlem Praha 8, Vánková 896/11, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení, detašované pracoviště Ostrava**, se sídlem Ostrava 2, Zelená 3158/34a, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 13.5.2015 č.j. 48004/031049/15/110/RA, o **vrácení přeplatku na pojistném**,

t a k t o:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 13.5.2015 č.j. 48004/031049/15/110/RA **se z r u š u j e** a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je **p o v i n n a** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku **11.228,- Kč** do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Petry Gerstnerové, advokátky se sídlem Vánková 896/11, Praha 8.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 13.5.2015, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce a bylo potvrzeno rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení v Karviné ze dne 13.5.2015 č.j. 48004/031049/15/110/RA, jímž byla podle § 104a zákona č. 582/1991

Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“), zamítnuta žádost žalobce o vrácení přeplatku na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve výši 101.428,- Kč.

[2] Žalobce zejména namítl, že přeplatek na pojistném vznikl zahrnutím odstupného vyplaceného panu J. K. v souvislosti s rozvázáním pracovního poměru dohodou ke dni 30.9.2013 dle ust. § 52 písm. e) zákoníku práce z důvodu dlouhodobého pozbytí zdravotní způsobilosti, do vyměřovacího základu zaměstnance. Žalobce při požadavku vrácení přeplatku na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve výši 101.428,- Kč se odvolal na judikaturu Nejvyššího správního soudu ze dne 30.4.2014 č.j. 4 Ads 90/2013-55. Žalovaná neuznala žádost žalobce za důvodnou s odkazem, že bylo rozhodnuto v souladu s rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 31.8.2011 č.j. 57 A 80/2010-36. Pokud se týká odkázání na judikaturu Nejvyššího správního soudu, pak dle žalované rozsudek znamená změnu aplikační praxe, ale pouze do budoucnosti. Žalobce má za to, že je možné odstupné zaměstnancům poskytnout i při rozvázání pracovního poměru z jiných důvodů, než jsou uvedeny v ust. § 67 zákoníku práce, poskytnutí odstupného zaměstnancům při rozvázání pracovního poměru z důvodu uvedeného v ust. § 52 písm. e) zákoníku práce naplňuje znaky právní definice „odstupného“, tj. odškodnění zaměstnance za ztrátu zaměstnání bez jeho zavinění, odstupné poskytnuté při výpovědním důvodu uvedeném v ust. § 52 písm. e) zákoníku práce je odstupným dle zvláštního právního předpisu a odstupné se nezahrnuje do vyměřovacího základu zaměstnance, a proto se z odstupného neodvádí pojistné. Při rozvázání pracovního poměru z uvedeného důvodu vzniká nárok na odstupné jen při splnění podmínky dané kolektivní smlouvou, konkrétně čl. 17.5.2., tj. odstupné přísluší pouze zaměstnanci, který odpracoval u žalobce minimálně 5 let. Postup žalované, která uznává žádosti o vrácení přeplatku na pojistném ze stejného právního důvodu jen za zúčtovací období 03/2014-12/2014, znamená nerovné zacházení se subjekty, regulovanými totožnou právní normou. Navrhl, aby rozhodnutí žalované bylo zrušeno a žalované uložena povinnost uhradit žalobci náklady řízení.

[3] Žalovaná k žalobě dne 8.12.2015 ve svém vyjádření popřela důvodnost žaloby a zdůraznila, že Okresní správa sociálního zabezpečení Karviná nepochybila, když žádosti nevyhověla, tzn., když nezohlednila žalobcem uváděný přeplatek na pojistném za období do vydání rozsudku Nejvyššího správního soudu č.j. 6 Ads 90/2013-50 ze dne 26.3.2014. V období do vydání citovaného rozsudku žalobce prakticky postupoval v souladu s platnou právní úpravou a aplikační praxí, když z poskytnutého odstupného v souvislosti se skončením zaměstnání svého zaměstnance z důvodu uvedeného v ust. § 52 písm. e) zákoníku práce srazil a odvedl pojistné na sociální zabezpečení. Tato aplikační praxe byla podpořena mimo jiné rozsudkem Krajského soudu v Plzni č.j. 57 A 80/2010-36 ze dne 31.8.2011, publikovaným ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č.j. 2580/2012. Teprve až po vydání rozsudku Nejvyššího správního soudu, kdy byl v obdobné právní věci úspěšný jiný zaměstnavatel, a kdy se žalobce s rozsudkem seznámil, požádal o vrácení pojistného z poskytnutého odstupného svému zaměstnanci. Okresní správa sociálního zabezpečení vrací pojistné z takto poskytnutých odstupných, avšak pouze za období ode dne 26.3.2014, tj. za období od vydání rozsudku Nejvyššího správního soudu č.j. 6 Ads 90/2013-50, nejvýše však

do prosince 2014, neboť od 1.1.2015 došlo ke změně zákona č. 589/1992 Sb. Navrhl žalobu zamítnout. Dále vyslovil souhlas s rozhodnutím věci bez nařízení jednání.

[4] Napadeným rozhodnutím žalovaná zamítla odvolání a potvrdila rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení Karviná č.j. 48004/031049/15/110/RA, sp.zn. NP/PRP/1/15 ze dne 13.5.2015, jímž byla podle ust. § 104a zákona č. 582/1991 Sb. zamítnuta žádost o vrácení přeplatku na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve výši 101.428,- Kč. V odůvodnění žalovaná uvedla, že odstupné, z něhož bylo odvedeno pojistné ve výši 101.248,- Kč, bylo vyplaceno zaměstnanci v průběhu roku 2013 podle § 17 bodu 17.5.2. Kolektivní smlouvy Elektrárny Dětmárovice, a.s. platné pro období let 2013-2014, a to právě v souvislosti se skončením pracovního poměru podle ust. § 52 písm. e) ZP pro dlouhodobé pozbytí zdravotní způsobilosti k výkonu dosavadní práce, které lze dle cit. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu považovat za tzv. imunizované odstupné, tj. určitou formu odškodnění zaměstnance za ztrátu zaměstnání bez jeho zavinění, stejně jako odstupné poskytované podle ust. § 67 ZP. Až rozhodnutím Nejvyššího správního soudu dne 26.3.2014 došlo ke změně výkladu dotčeného ustanovení zákona č. 589/1992 Sb. a jeho dosavadní aplikační praxe. Pokud se týká rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č.j. 6 Ads 90/2013-50 ze dne 26.3.2014, toto se netýkalo odvolatele, a dále podstatou sporu v dané věci bylo uložení povinnosti úhrady pojistného, nikoliv vrácení přeplatku na pojistném. Podle českého práva rozsudek soudu zavazuje účastníky sporu, ale nemá obecnou závaznost i pro jiné subjekty. Změnu aplikační praxe možno použít jen pro futuro, což podporuje i Nález Ústavního soudu 3221/11.

[5] Ze správního spisu bylo zjištěno, že dne 15.4.2015 byla u Okresní správy sociálního zabezpečení v Karviné podána žalobkyní žádost o vrácení přeplatku pojistného na sociální zabezpečení ve výši 101.428,- Kč s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.4.2014 č.j. 4 Ads 90/2013-55 a s odvoláním na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.9.2012 sp. zn. 21 Cdo 732/2011. Žalobkyně uvedla, že vyplatila svým zaměstnancům v průběhu r. 2013 v souvislosti se skončením pracovního poměru podle ust. § 52 písm. e) zákoníku práce pro dlouhodobé pozbytí zdravotní způsobilosti odchodné dle § 17, bodu 17.5.2 Kolektivní smlouvy, platné pro období let 2013 – 2014, které lze dle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu považovat za tzv. imunizované odstupné, tj. určitou formu odškodnění zaměstnance za ztrátu zaměstnání bez jeho zavinění, stejně jako odstupné poskytované podle § 67 zákoníku práce. K žádosti přiložena část kolektivní smlouvy na období let 2013 – 2014, kde pod č. 17.5.2. uvedeno, že zaměstnanci, který odpracoval u zaměstnavatele minimálně 5 let a dochází u něj k rozvázání pracovního poměru výpovědí danou zaměstnavatelem z důvodů uvedených v § 52 písm. e) zákoníku práce nebo dohodou z těchto důvodů, náleží při skončení pracovního poměru odchodné ve výši stanovené v níže uvedené tabulce. Dále doložena dohoda o rozvázání pracovního poměru mezi žalobkyní a p. Josefem Káňou o obsahu, že důvodem rozvázání pracovního poměru je skutečnost, že zaměstnanec na základě mimořádné pracovně-lékařské prohlídky, kterou absolvoval dne 12.8.2013, pozbyl vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle lékařského posudku, vydaného poskytovatelem pracovně lékařských služeb, dlouhodobě zdravotní způsobilost. Pracovní poměr končí po vzájemné dohodě dle ust. § 52 písm. e) zákoníku práce dnem 30.9.2013. Dále přiložen přehled vyplaceného odchodného a výše pojistného v období r. 2013

zaměstnancům, kteří skončili pracovní poměr dle ust. § 52e zákoníku práce. Uveden J. K., datum ukončení pracovního poměru 30.9.2013, vyplacené odchodné ve výši 321.990,- Kč, pojistné zaměstnavatel 25 % z VZ, tj. 80.498,- Kč a pojistné zaměstnanec 6,5 % z VZ, tj. 20.930,- Kč, celkem 101.428,- Kč. Dále přiložen mzdový list jmenovaného pracovníka J. K., ve kterém uvedeno, že v září vyplaceno 321.990,- Kč pod označením „ostatní s odvodem“, a dále, že 26.028,- Kč činilo sociální pojištění.

[6] Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu [§ 75 zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“)] a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

[7] V dané věci nebyla sporná otázka ohledně charakteru odstupného při skončení pracovního poměru podle ust. § 52 písm. e) zákoníku práce pro dlouhodobé pozbytí zdravotní způsobilosti. Jak žalobkyně, tak i žalovaná, shodně považují odstupné poskytnuté podle Kolektivní smlouvy z důvodu ukončení pracovního poměru dle ust. § 52 písm. e) ZP za odstupné poskytnuté podle ZP, které se nezahrnuje do vyměřovacího základu pro odvod pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti dle § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 589/1992 Sb., ve znění do 31.12.2014. Spornou byla toliko otázka, zda právní závěr vyslovený v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č.j. 6 Ads 90/2013-50 ze dne 26.3.2014 je možno v plné šíři aplikovat i na případy přede dnem 26.3.2014.

[8] Přede dnem 26.3.2014 se postupovalo dle právního názoru Krajského soudu v Plzni vysloveného v rozsudku č.j. 57 A 80/2010-36 ze dne 31.8.2011 k ust. § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení, a to, že cit. ustanovení musí být vykládáno tak, že za odstupné nezahrnované do vyměřovacího základu nemůže být považován každý příjem, který jako odstupné označí účastníci pracovněprávních vztahů, nýbrž pouze takové peněžité plnění, které splňuje pojmové znaky právního pojmu „odstupné“, tj. určité formy odškodnění zaměstnance za ztrátu zaměstnání bez jeho zavinění. Dále, že odstupným poskytovaným na základě zvláštních právních předpisů [§ 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení] je nutno rozumět pouze odstupné z titulů výslovně vyjmenovaných v § 67 odst. 1 zákoníku práce z roku 2006, tj. situace, kdy dochází k rozvázání pracovního poměru výpovědí danou zaměstnavatelem z důvodů uvedených v § 52 písm. a) až c) tohoto zákona nebo dohodou z týchž důvodů, dále odstupné pro zaměstnance, který okamžitě zrušil pracovní poměr podle § 56 téhož zákona, případně zaměstnance, u něhož dochází k rozvázání pracovního poměru výpovědí danou zaměstnavatelem z důvodů uvedených v § 52 písm. d) citovaného zákona nebo dohodou z týchž důvodů. Jen takové odstupné požívá výhody § 5 odst. 2 písm. a) zákona o pojistném na sociální zabezpečení, tj. nezahrnuje se do vyměřovacího základu zaměstnance ani do vyměřovacího základu organizace. Skončil-li pracovní poměr jedním ze způsobů a jednoho z důvodů obsažených v § 67 odst. 1 zákoníku práce z roku 2006 (dále jen ZP) a vyplacené částky jsou odstupným i po materiální stránce, pak okolnost, že zaměstnavatel porušil § 67 odst. 1 téhož zákona a vyplatil odstupné v nižší než zákonem garantované výši, nemůže být na překážku tomu, aby takové odstupné bylo

diskvalifikováno z výhody § 5 odst. 2 písm. a) zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení.

[9] Dne 26. března 2014 Nejvyšší správní soud v rozsudku pod č.j. 6 Ads 90/2013-50 vyslovil oproti názoru uvedeného v odstavci [8] tohoto rozsudku závěr, že *odstupné, jež stěžovatelka poskytla svým zaměstnancům na základě kolektivní smlouvy při ukončení pracovního poměru a jež se prokazatelně váže na důvod podle § 52 písm. e) zákoníku práce, je odstupným poskytnutým na základě zákoníku práce jakožto zvláštního právního předpisu ve smyslu § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 589/1992 Sb., pročež se do vyměřovacího základu zaměstnanců pro sociální pojistné podle tohoto ustanovení nezahrnuje.*

[10] Předmětem sporu v tomto řízení bylo vrácení odvedeného pojistného z odstupného poskytnutého na základě kolektivní smlouvy (zde Kolektivní smlouva Elektrárna Dětmárovice, a.s. na období let 2013-2014, § 17, bod 17.5.2.) při ukončení pracovního poměru zaměstnance J. K. dle § 52 písm. e) ZP ke dni 30.9.2013, tedy poskytnutého ještě před vydáním zlomového rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č.j. 6 Ads 90/2013-50 ze dne 26.3.2014. Před tímto datem byla interpretace ust. § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 589/1992 Sb. žalovanou realizována ve shodě s právním názorem Krajského soudu v Plzni prezentovaného v rozsudku č.j. 57A 80/2010-36 a publikovaného ve Sbírce NSS pod č. 2580/2012. Krajský soud nemá důvod se v projednávané věci odchýlit od odůvodněného právního názoru Nejvyššího správního soudu ze dne 26. března 2014. Soud tak nepřisvědčil žalované, že lze se tímto novým soudním rozhodnutím řídit až po datu jeho vydání. Soudní nalézání práva nelze považovat za tvorbu právních předpisů, ale za jejich výklad, a proto nelze se dovolávat dodržování obecné zásady zákazu retroaktivity. Obecné soudy při rozhodování vždy vycházejí ze skutečností, které nastaly v minulosti, a na základě těchto až následně vyslovují právní názor. Právní názory vyslovené soudy nejsou neměnnou konstantou, ale během času se vyvíjejí, a pokud soud dospěje k závěru, že předcházející právní názor byl nezákonný, musí tento zvrátit. Jestliže tedy soud, a v tomto případě Nejvyšší správní soud, dospěl k odlišnému závěru oproti předcházejícímu právnímu názoru krajského soudu, i když prezentovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, je nutno tento respektovat, a to i do „minulosti“. Datum vydání rozhodnutí je nahodilé, ovlivněné mnoha objektivními faktory (podání žaloby a následně kasační stížnosti, personální obsazení soudu, jež ve svém důsledku dopadá na délku řízení a další). Nahodilé datum vydání rozhodnutí pak nemůže založit „aplikaci“ nového právního názoru pouze na případy vzniklé po tomto datu. Nahodilé datum rozhodnutí soudu nemůže založit změnu právních pravidel oproti těm, které byly aplikovány před tímto dnem. Právní názor vyslovený v uvedeném rozsudku Nejvyššího správního soudu je tak plně použitelný i v souzené věci.

[11] Vzhledem k výše uvedenému soud posoudil žalobu jako důvodnou a napadené rozhodnutí zrušil pro nezákonnost a věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s.ř.s.), přičemž rozhodoval za splnění podmínek v souladu s ustanovením § 51 odst. 1 s.ř.s. bez nařízení ústního jednání.

[12] O náhradě nákladů řízení mezi účastníky bylo rozhodnuto dle § 60 odst. 1 s.ř.s. tak, že žalovaný byl zavázán k úhradě důvodně vynaložených nákladů řízení procesně úspěšné žalobkyně. Tyto náklady spočívají v zaplaceném soudním

poplatku ve výši 3 000,- Kč, odměně advokátky za dva úkony právní služby, a to převzetí věci a seps žaloby – dle § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhl. č. 177/1996 Sb., přičemž výše odměny činí 3.100,- Kč za úkon dle § 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) vyhl. č. 177/1996 Sb., dále ve dvou režijních paušálech po 300,- Kč dle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb., a 21% DPH ve výši 1 428,- Kč; celkem náklady za zastoupení činí 8.228,- Kč + 3.000,- Kč soudní poplatek.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ostravě dne 23.3.2016

Mgr. Jiří Gottwald
předseda senátu